

De Blendfitte Docent

Blended Learning is een onderwijsvorm die bestaat uit een mix van offline en online (ook wel ICT-gebaseerde) leeractiviteiten. Daarbij is het belangrijk dat de offline en online activiteiten elkaar wederzijds versterken.

Veel docenten ontwikkelen en verzorgen hun onderwijs van origine vooral gericht op offline onderwijsleersituaties (in een Fontysgebouw). De coronacrisis dwong docenten juist te ontwikkelen voor online. Het was dus of-of en het wordt in de toekomst en-en. Zowel online als offline onderwijsleersituaties bieden specifieke voordelen die gecombineerd kunnen worden tot een blend die het beste van twee werelden biedt. Recente onderzoeken tonen aan dat Blended Learning krachtiger leren kan opleveren dan uitsluitend offline of online. Ook biedt Blended Learning extra mogelijkheden om vorm te geven aan de 'Fontys uitgangspunten voor leren'. Bijvoorbeeld door meer ruimte in het curriculum te creëren voor leren in een authentieke omgeving.

Wat heeft een blendfitte docent in huis?

We gaan uit van twee relevante bronnen. De eerste is de kennisbasis ICT voor lerarenopleidingen. Hierin worden onderscheiden:

1. Attitude
Een lerende professional zijn, flexibel, adaptief, onderzoekend, reflecterend, innovatief en samenwerkend.
2. Digitale basisvaardigheden
Het kunnen gebruiken van hardware, software zoals Office toepassingen en bestandsbeheer, software voor samenwerken en communicatie w.o. audio en video gerelateerde software, software ten behoeve van het creëren van onderwijsleersituaties.
3. Digitale media- en informatiegeletterdheid
Informatievaardig zijn, adequaat gebruikmaken van relevante bronnen, rekening houden met privacy en copyright en veilig omgaan met internet.
4. Didactisch handelen
Het kunnen maken van adequate didactische keuzes gebruikmakend van verschillende technologische mogelijkheden en media; zowel in offline als in online situaties, zowel synchroon als asynchroon, in begeleiden, coachen, presenteren en doceren.

De tweede relevante bron is de set Fontys handleidingen voor de Fontys Kwalificaties Onderwijs (FKO) assessments 'Didactiek en Toetsing' en 'Media en Technologie'. Hierin worden onderscheiden:

1. Doceren en begeleiden van studenten
2. Ontwerpen van onderwijs
3. Toetsen
4. Professioneel docent zijn

Het uitgangspunt is dat alle docenten tenminste basisbekwaam zijn. Daarnaast is het wenselijk dat er voldoende mediorbekwame en seniorbekwame docenten zijn.

In alle gevallen zijn de Fontys Kwalificaties Onderwijs van toepassing (zie volgende pagina's), zij het dat er bij 'Blended Learning' sprake is van weloverwogen gebruik van een breed palet aan online, offline, synchrone en asynchrone leeractiviteiten ondersteund met adequaat gebruik van technologie.

Hoe blendfit ben ik?

De compacte zelfscan in (apart document) biedt de mogelijkheid snel ('Quick & Dirty') een inschatting te maken hoe 'blendfit' je als docent bent en op welke gebieden ontwikkeling en professionalisering gewenst is.

Kruis eerst het huidige geschatte niveau voor elk item aan. Maak vervolgens een inschatting van het gewenste niveau en vergelijk beide. Trek conclusies en prioriteer gebieden waarop ontwikkeling en professionalisering wenselijk is. In de optelsom van meerdere docenten kun je ook kijken waar prioriteiten in het team zouden kunnen liggen. (Zie NB. op de laatste pagina)

Omschrijving	HUIDIG						GEWENST							
	BKO	MKO	SKO			BKO	MKO	SKO						
	0	1	2	3	4	5	6	0	1	2	3	4	5	6
		X	—————→						X					
			X							X				
			X							X				
				X	—————→						X			
			X	—————→							X			
		X	—————→							X				
			X							X				
			X							X				
				X							X			
				X							X			
				X							X			
				X							X			
				X							X			

De schaal kan als volgt worden gebruikt:

- 0 = nog niet aan de orde
- 1 = op weg naar basisbekwaam
- 2 = basisbekwaam
- 3 = op weg naar mediorbekwaam
- 4 = mediorbekwaam
- 5 = op weg naar seniorbekwaam
- 6 = seniorbekwaam

Indicatoren zijn te vinden in de bijlage voor BKO, voor MKO Didactiek en Toetsing en voor MKO Media en Technologie. Wie een assessment overweegt kan beter gebruik maken van de respectievelijke meer gedetailleerde handleidingen (zie bronnen).

- Basisbekwaam (BKO) is het niveau dat voor iedere docent geldt.
- 'De Fontys standaard op MKO-niveau is bedoeld voor docenten die ... zich willen professionaliseren en/of een kwalificatie willen behalen' en dat betreft dus een verdieping.
- Het '... SKO-niveau (is) voor docenten ... die zich willen doorontwikkelen tot expert ... Deze docenten dienen dan wel taken en verantwoordelijkheden uit te voeren of te ambiëren die behoren bij deze rol ...' ²

Welke vorm van professionalisering kan ik kiezen?

Onder andere Scrumteam Fontys Blended Learning biedt professionaliseringsmogelijkheden op deelgebieden van de zelfscan aan. Ook worden binnen Fontys volledige BKO en MKO trajecten aangeboden³.

Vanuit recent onderzoek in het kader van het 'Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT' wordt een aantal professionaliseringsvormen aanbevolen.

1. Actief leren
 - a. Actieve participatie⁴
 - b. Leren door te experimenteren
 - c. Mix van leer- en werkvormen
2. Toewerken naar een doel
 - a. Doel helder formuleren
3. Relateren aan de eigen praktijk
 - a. Authentieke leersituaties
 - b. Werkplekleren
 - c. Uitwisselen van succeservaringen
4. Samen leren
 - a. Samenwerkend leren
 - b. Ontwerpend leren
 - c. Ervaringsleren

Voor een uitgebreidere beschrijving verwijzen we naar 'Bouwstenen voor effectieve docentprofessionalisering in het hoger onderwijs gericht op onderwijsinnovatie met ict'

1. Visualisering met spindialdiagram 2. Fontys standaard MKO en SKO, Handleiding MKO-en SKO-assessment 3. Zie overzicht op de laatste pagina 4. Bijvoorbeeld via de methodiek van 'flitsbezoeken'

Indicatoren vergeleken

	BKO	MKO Didactiek en Toetsing	MKO Media en Technologie	Blended Onderwijs
1. Doceren en begeleiden van studenten.	<p>De docent docent bereidt onderwijssessies voor (bijv. tutoring, coaching, projectbegeleiding, doceren, etc.), voert deze op professionele wijze uit en evalueert de uitvoering. De docent weet een verantwoorde keuze te maken tussen de diverse didactische werkvormen. Er is ook een variatie in didactische (activerende) werkvormen.</p> <p>De docent begeleidt de studenten in hun leerproces en bevordert daarbij transparante interactie, ook tussen studenten. De docent is zich hierbij bewust van mogelijke verschillende culturele en internationale achtergronden. De docent hanteert hierbij adequate (interculturele) communicatieve vaardigheden. De docent kan studenten motiveren en enthousiasmeren en zorgt voor een veilig leerklimaat.</p> <p>De docent</p> <ul style="list-style-type: none"> - kan voor het eigen vak bestaand materiaal omzetten in activiteiten waarbij studenten leren; - kan lesdoelen formuleren en communiceren met studenten; - kan een verantwoorde keuze maken tussen de diverse didactische werkvormen en een variatie in (activerende) werkvormen aanbieden en begeleiden die aansluiten bij de lesdoelen; - kan lesdoelen evalueren met studenten; - kan studenten motiveren en enthousiasmeren; - geeft ruimte voor interactie, ook tussen studenten onderling; - beheerst voldoende gespreksvaardigheden om één of meerdere studenten te begeleiden/coachen; - kan een prettig en veilig leerklimaat creëren. - is zich bewust van een onderwijsomgeving van studenten met diverse culturele en internationale achtergronden en kan er naar handelen. 	<p>Het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van op elkaar aansluitende onderwijssessies waarbij verschillende werkvormen gebruikt worden die het leren van studenten bevorderen.</p> <p>Bij het voorbereiden van de onderwijssessies is er aandacht voor de onderlinge samenhang, de beroepspraktijk en/of de actualiteit.</p> <p>De docent heeft een eigen stijl van doceren en begeleiden die aansluit bij de visie op onderwijs van het instituut.</p> <p>De docent kan inspelen op onverwachte situaties vanuit een brede didactische wendbaarheid. De docent past de eigen stijl aan de individuele student en/of groepen aan.</p> <p>De docent bevordert motivatie en enthousiasme door het bewust inzetten van gerichte activiteiten, interactie met en tussen studenten en didactische vaardigheden.</p>	<p>De docent bevordert motivatie, interactie, samenwerking en actieve verwerking en zet Media en Technologie in waar het meerwaarde biedt.</p> <p>De docent toont aan dat hij Media en Technologie betekenisvol en efficiënt kan inzetten, rekening houdend met de grootte en de diversiteit van een groep lerenden. De docent kan ontwikkelingen op het gebied van Media en Technologie analyseren en beoordelen wat waardevol is in het onderwijsproces. De docent kan collega's inspireren in het toepassen van Media en Technologie in het onderwijs en zijn kennis delen. De docent werkt actief aan het vormen van een visie op het gebruik van Media en Technologie binnen de opleiding (mesoniveau).</p> <p>De docent toont binnen individuele leerprocessen en samenwerkend leren te kunnen communiceren, aansturen, begeleiden met een effectieve inzet van Media en Technologie. Hij heeft kennis van zowel bedrijfssoftware (informatie- en communicatiesoftware, LMS, registratiesystemen, enz.) als didactische toepassingen en persoonlijke IT.</p> <p>De docent houdt rekening met auteursrechten en privacyrichtlijnen van Fontys bij de inzet van Media en Technologie bij de begeleiding van de lerenden.</p>	<p>De docent is in staat leersituaties te organiseren en begeleiden in een combinatie van synchrone en asynchrone online en offline leeractiviteiten die het leren van de student bevorderen en voldoen aan de Fontys uitgangspunten voor leren.</p>
2. Ontwerpen van onderwijs	<p>De docent (her)ontwerpt onderwijsmateriaal dat aansluit bij het beroeps- en opleidingsprofiel, de competenties, de onderwijsfase, de leerlijnen en de studieomvang die is vastgesteld. Het onderwijsmateriaal sluit ook aan bij het didactisch concept (visie) van de opleiding.</p> <p>Het betreft materiaal</p> <ul style="list-style-type: none"> - dat aansluit bij het beroeps- en opleidingsprofiel, de competenties, de onderwijsfase, de leerlijnen en de studieomvang die is vastgesteld; - dat aansluit bij het didactisch concept (visie) van de opleiding; - dat voorzien is van duidelijke leerdoelen; - dat voorziet in de bij de activiteiten en leerdoelen passende werkvormen; - waarin een duidelijke relatie wordt gelegd met de beoordeling; - dat past bij de in het instituut beschikbare digitale leer- en werkomgeving; 	<p>Het (her)ontwerpen van meerdere op elkaar aansluitende onderwijssessies binnen de kaders en visie van de opleiding.</p> <p>Indien nodig kan de docent leerdoelen, toetsvorm, inhoud en/of begeleidingsvormen ontwikkelen/aanpassen.</p> <p>De docent houdt hierbij rekening met het beroeps- en opleidingsprofiel.</p> <p>Bij de ontwikkelde onderwijssessies is sprake van</p> <ul style="list-style-type: none"> - heldere verbanden tussen actuele, relevante theoretische concepten en de beroepspraktijk - heldere verbanden tussen toetsing en onderwijs - een logische opbouw van complexiteit en mate van zelfstandigheid - variatie in didactische werkvormen die het leergedrag van studenten bevorderen. 	<p>Het (her)ontwerpen van meerdere op elkaar aansluitende onderwijsactiviteiten met specifieke aandacht voor de inzet van Media en technologie die het leren van de lerenden bevorderen.</p> <p>De docent vertaalt leertheoretische, maatschappelijke of organisatorische ontwikkelingen met betrekking tot Media en Technologie naar het (her)ontwerp van een serie lessen/trainingen/bijeenkomsten of een module.</p> <p>De docent toont aan dat hij gebruik maakt van diverse vindplaatsen van digitaal leermateriaal en in staat is daaruit ander leermateriaal te arrangeren. De docent kan bestaande en/of zelfgeproduceerde digitale leermaterialen geschikt maken voor de lerenden, waarbij rekening wordt gehouden met bijvoorbeeld verschillen in niveau, interesse, tempo en wijze van leren. Leerdoelen, leerproces en toetsing zijn op elkaar afgestemd en op basis van evaluatie wordt het materiaal aangepast.</p> <p>De docent kan ontwikkelde materialen organiseren in een digitale leeromgeving die ondersteunend is voor het leerproces van de lerenden.</p> <p>De docent houdt bij het ontwerpen van onderwijs met behulp van Media en Technologie rekening met het beroeps- en opleidingsprofiel.</p>	<p>De docent is in staat onderwijsmateriaal te ontwerpen voor combinaties van synchrone en asynchrone online en offline leeractiviteiten die het leren van de student bevorderen en voldoen aan de Fontys uitgangspunten voor leren.</p>

<p>3. Toetsen</p>	<p>De docent neemt bestaande toetsen af voor zijn vakgebied en beoordeelt de resultaten van zijn studenten. Toetsen en beoordelingsformulieren worden voorzien van toetstechnisch commentaar en toetsuitslagen worden geanalyseerd. Er wordt zowel formatief als summatief getoetst.</p> <ul style="list-style-type: none"> - kan verantwoorden hoe de les (de doelen en activiteiten) bijdraagt aan de beoordeling/toets; - kan de samenstelling van de toets zowel op inhouds- als beheersingsniveau verantwoorden (bijv. d.m.v. een toetsmatrijs) - kan zowel formatieve als summatieve toetsing toepassen; - kan het vierogen principe toepassen; - kan de begrippen transparantie, validiteit en betrouwbaarheid toepassen op zijn toets; - kan kritisch reflecteren op de gehanteerde toets(en) en verbetervoorstellen daarvoor aandragen. 	<p>Het individueel of samen ontwerpen, uitvoeren en/of evalueren van een toets voor toetsing van leerresultaten van studenten binnen een vakgebied/module/ onderwijsseenheid.</p> <p>Gedragsindicatoren</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aangeven wat de positie is van de toets in het totale toetsprogramma. - Vertalen van de visie op toetsing naar de eigen toets. - Aanleveren van adequaat bewijs in de vorm van een toetsontwerp. - Onderbouw van gemaakte keuzes per fase uit de toetscyclus aan de hand van relevante toetskundige literatuur. 	<p>Op een bewuste wijze Media en Technologie inzetten ten behoeve van het toetsen van leerresultaten van lerenden en zoeken naar mogelijkheden voor digitale toetsvormen binnen onderwijsprocessen.</p> <p>Gedragsindicatoren</p> <ul style="list-style-type: none"> - De docent toont aan dat hij het leerproces van lerenden zichtbaar kan maken en kan volgen door middel van diverse vormen van digitale toetsing en evaluatie. - De docent beargumenteert wat de plaats van Media en Technologie in de toetsing binnen zijn onderwijsprocessen is. 	<p>De docent gebruikt blended vormen van toetsing / leren en waarderen</p>
<p>4. Professioneel docent zijn</p>	<p>De docent werkt planmatig, vanuit een onderzoekende houding, individueel en in teamverband, aan zijn eigen professionele ontwikkeling. Dit betreft zowel het inhoudelijke niveau van het vak als de onderwijsvaardigheden. De feedback die de docent ontvangen heeft van bijvoorbeeld collega's (intercollegiale toetsing), studenten en/of leidinggevende wordt hierbij betrokken. Ook kan de docent feedback geven aan studenten en collega's.</p> <ul style="list-style-type: none"> - kan eigen sterke en zwakke kanten analyseren, leervragen formuleren en daar planmatig in een persoonlijk traject aan werken; - werkt planmatig, vanuit een onderzoekende houding, individueel en in teamverband, aan zijn eigen professionele ontwikkeling. Dit betreft zowel het vakinhoudelijke niveau als het docentschap; zowel collega's, studenten en/of leidinggevende kunnen input geven voor deze ontwikkeling (reflectiecyclus); 3. neemt een kritische houding aan ten aanzien van de eigen beroepspraktijk, het functioneren binnen de organisatie; - is op de hoogte van nieuwe mogelijkheden op het gebied van media, hulpmiddelen en (online) communicatiemogelijkheden en de toepassingsmogelijkheden voor het onderwijsleerproces en laat zien op welke wijze hij deze uitprobeert/meeneemt in zijn eigen beroepspraktijk; - kan feedback geven en ontvangen van collega's en studenten. 	<p>De docent werkt planmatig, vanuit een onderzoekende houding, individueel en in teamverband, aan zijn eigen professionele ontwikkeling.</p> <p>Gedragsindicatoren</p> <ul style="list-style-type: none"> - De ontwikkeling van zijn eigen docentschap onder woorden brengen en met voorbeelden illustreren vanuit de visie op 'leven lang ontwikkelen'. - Feedback van collega's en/of studenten te ontvangen in te zetten voor de eigen professionele ontwikkeling. - Zijn eigen kennis actief te vergroten en te delen. - Vanuit een onderzoekende en reflecterende houding, individueel en in teamverband, planmatig aan zijn eigen professionele ontwikkeling werken. Dit betreft zowel het vakinhoudelijke niveau als het docentschap; zowel collega's, studenten en/of leidinggevende kunnen input geven voor deze ontwikkeling. - Neemt een kritische houding aan ten aanzien van de eigen beroepspraktijk, het functioneren binnen de eigen opleiding en gaat daarover in dialoog. 	<p>De docent werkt planmatig, vanuit een onderzoekende houding, individueel en in teamverband, aan zijn eigen professionele ontwikkeling.</p> <p>Gedragsindicatoren</p> <ul style="list-style-type: none"> - De ontwikkeling van zijn eigen docentschap onder woorden brengen en met voorbeelden illustreren vanuit de visie op 'leven lang leren'. - Feedback van collega's en/of studenten te ontvangen in te zetten voor de eigen professionele ontwikkeling. •Zijn eigen kennis actief te vergroten en te delen. - Vanuit een onderzoekende en reflecterende houding, individueel en in teamverband, planmatig aan zijn eigen professionele ontwikkeling werken. Dit betreft zowel het vakinhoudelijke niveau als het docentschap; zowel collega's, studenten en/of leidinggevende kunnen input geven voor deze ontwikkeling. - Neemt een kritische houding aan ten aanzien van de eigen beroepspraktijk, het functioneren binnen de eigen opleiding en gaat daarover in dialoog. 	<p>Idem voor blended</p>

Bronnen en aanbevolen websites:

- [Kennisbasis ICT Tweedegraads Lerarenopleidingen](#)
- [Fontys Handleiding BKO](#)
- [Fontys Handleiding MKO SKO](#)
- [Bouwstenen voor docentprofessionalisering](#)
- [TPACK Explained](#)

Auteur

Fontys Blended 2021

Copyright

De Creative Commons Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal is van toepassing op dit werk. Ga naar <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/> om deze licentie te bekijken.

Fontys scholingsmogelijkheden

- [Scrumteam Fontys Blended Learning](#)
- [Fontys Talentontwikkelplein](#)
- [Fontys FKO](#)

Neem voor actuele ontwikkelingen rond scholing of vragen over de zelfscan contact op met het scrumteam via scrumteambledlearning@fontys.nl

NB. Deze zelfscan is niet bedoeld als meetinstrument met absolute indicatoren. Ook is deze scan niet bedoeld als beoordelingsinstrument in het kader van de jaarlijkse contracteringscyclus.

Het instrument geeft een beeld van de breedte van de thematiek rond blended learning waar een docent mee te maken krijgt. Daarmee is het een instrument dat indicatief kan worden gebruikt om van bewustwording tot gerichte actie te komen om 'blendfitter' te worden. Op teamniveau kunnen prioriteiten worden gesteld voor de te kiezen ontwikkelingsgebieden en kunnen deze naar voorkeur van teamleden worden verdeeld.

Het scrumteam kan benaderd worden voor ondersteuning bij introductie van het instrument en de daarin gebruikte terminologie. De terminologie is gebaseerd op referentiedocumenten in het Blendfit pakketje.

scrumteambledlearning@fontys.nl